

SAŽETAK PRESUDE

İSHAK SAĞLAM PROTIV TURSKE OD DANA 10. SRPNJA 2018. GODINE ZAHTJEV BR. 22963/08

Povreda prava na pošteno suđenje zbog duljine kaznenog postupka i nemogućnosti ispitivanja svjedoka

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva turski je državljanin i odvjetnik po zanimanju. U travnju 2000. ispitan je zbog sumnje da pripada ilegalnoj organizaciji Hizbullah. Kasnije je uhićen i pritvoren. U kaznenom postupku protiv podnositelja tužiteljstvo je svoju optužbu temeljilo na informacijama dobivenim s računalnog diska koji je pronađen u kući Hizbollaha te na temelju izjava drugih navodnih članova grupe danih tijekom policijskog ispitivanja. Potonji su tvrdili da je podnositelj bio član Hizbullaha, da je obučavao nove članove i da je bio zadužen za određena odjeljenja. Podnositelj je zahtijevao proširenje istrage i mogućnost ispitivanja svjedoka koji su tvrdili da je on bio pripadnik Hizbullaha. Oспорavao je vjerodostojnost njihovih iskaza osobito ističući da su dani tijekom policijskog ispitivanja, a nisu ponovljeni kasnije u postupku pred sudom. Domaći Porotni sud je odbio proširiti istragu ne osvrćući se na zahtjev podnositelja za ispitivanjem svjedoka. Podnositelj je u žalbi protiv prvostupanjske presude isticao da prvostupanjski sud nije saslušao dvojicu svjedoka koji su dali iskaz protiv njega i da mu je uskraćena mogućnost unakrsnog ispitivanja tih svjedoka, unatoč njegovom zahtjevu. Kasacijski sud je potvrdio prvostupanjsku presudu u studenom 2007. godine.

PRIGOVORI

Podnositelj zahtjeva je iznio niz prigovora pred Sudom. Pozivajući se posebno na članak 6. stavke 1. i 3.(c) i (d) Konvencije, podnositelj je tvrdio da kazneni postupak nije proveden u razumnom roku te da je bio nepošten jer mu nije pružena pravna pomoć tijekom ispitivanja, jer tijekom suđenja nije mogao unakrsno ispitati svjedoke koji su u policiji dali iskaz protiv njega i jer nije imao pristup drugim inkriminirajućim dokazima, odnosno računalnom disku.

OCJENA ESLJP-a

Nakon presude u predmetu [Ümmühan Kaplan protiv Turske](#) u Turskoj je uspostavljen novi domaći pravni lijek za koji je ESLJP u kasnijim predmetima utvrdio da je dostupan i sposoban pružiti odgovor na prigovore koji se odnose na duljinu postupka. Međutim, ESLJP je u navedenom predmetu naglasio da može odlučiti nastaviti ispitivati istovrsne zahtjeve koji se već bili podneseni tuženoj državi. S obzirom da u ovom predmetu turska vlada nije iznijela prigovor u odnosu na novo domaće pravno sredstvo, ESLJP je odlučio nastaviti s ispitivanjem ovog zahtjeva.

ESLJP je kao vrijeme podnošenja zahtjeva uzeo datum dostave prvog pisma u kojem je podnositelj iskazao namjeru podnošenja zahtjeva, a ne kasniji datum kada je podnositelj podnio ispunjeni obrazac zahtjeva. U nedostatku znatnog razmaka između prvog pisma i vraćanja

ispunjenog obrasca zahtjeva, ESLJP nije našao razloga za preispitivanje datuma podnošenja zahtjeva, stoga je odbacio Vladin prigovor o podnošenju zahtjeva izvan šestomjesečnog roka.

Slijedom navedenog, ESLJP je proglasio zahtjev dopuštenim.

Duljina kaznenog postupka

ESLJP je utvrdio da kazneni postupak nije bio osobito složen, a trajao je sedam godina i sedam mjeseci na dvije razine nadležnosti. Prvostupanjskom sudu trebalo je šest godina da donese presudu. Tijekom tog razdoblja, uglavnom je ispitivao dokaze dobivene iz spisa predmeta protiv drugih članova ilegalne organizacije i s računalnog diska. Sukladno tome, ESLJP nije mogao prihvatiti tvrdnju turske vlade da je postupak odgođen zbog poteškoća s kojima se prvostupanjski sud susreo prilikom određivanja dokaza. Duljina postupka bila je prekomjerna i nije ispunila zahtjev "razumnog roka", stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

Nemogućnost unakrsnog ispitivanja svjedoka

Sukladno načelima utvrđenima u presudi [Al-Khawaji i Taheryju. protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), usklađenost s člankom 6., stavkom 1. i 3. (d) Konvencije postupaka u kojima su izjave svjedoka koji nisu bili prisutni i ispitani u postupku pred sudom korištene kao dokaz, potrebno je ispitati u tri koraka: (i) je li postojao dobar razlog za neprisustvovanje svjedoka raspravi i prihvaćanje izjave odsutnog svjedoka kao dokaza; (ii) je li dokaz odsutnog svjedoka bio jedini ili odlučujući temelj za osuđujuću presudu; i (iii) jesu li postojali dostatni faktori uravnoteženja, uključujući jake postupovne zaštitne mjere, kako bi se nadoknadile poteškoće s kojima se obrana suočila kao rezultat priznavanja neispitanih dokaza i kako bi se osiguralo da je suđenje u cijelosti bilo pošteno.

U presudi [Schtschaschwili protiv Njemačke](#) ESLJP je razjasnio odnos između gore navedena tri koraka Al-Khawaja testa vezano za ispitivanje je li suđenje u kojem je kao dokaz korišten iskaz svjedoka kojeg okrivljenik nije imao priliku ispitati u skladu s Konvencijom. Pri tome je zaključio da je ESLJP, iako ne postoje dobri razlozi za odsustvo svjedoka, i dalje pozvan ispitati je li iskaz tog svjedoka jedini ili odlučujući dokaz na kojem se temelji osuda okrivljenika i jesu li postojala dostatna procesna jamstva protuteže koja osiguravaju pravičnu i ispravnu ocjenu pouzdanosti takvog dokaza.

Primjenom ovog testa ESLJP je zaključio:

(i) da prvostupanjski sud nije pokušao pozvati svjedoke na čije se iskaze oslanjao pri donošenju osuđujuće presude niti se trudio utvrditi gdje se oni nalaze. Stoga je ESLJP zaključio da nisu postojali valjani razlozi za izostanak svjedoka s rasprave i čitanje njihovih iskaza kao dokaza.

(ii) S obzirom da domaći sudovi nisu ocijenili dokaznu vrijednost izjava odsutnih svjedoka, ESLJP je odlučio sam procijeniti težinu tih dokaza. Osim izjava odsutnih svjedoka protiv podnositelja zahtjeva, Porotni sud u Diyarbakiru oslonio na određene podatke dobivene s računalnog diska, koji je pronađen u kući Hizbollaha, a koji su se sastojali od izvješća o podnositelju zahtjeva i nekoliko članova ove organizacije. S tim u vezi, ESLJP je primijetio da su tijekom postupka odvjetnici podnositelja zahtjeva osporili pouzdanost sadržaja računalnog diska, tvrdeći da su informacije o podnositelju bile netočne. Unatoč tome, prvostupanjski sud nije dalje ispitivao osporene dokaze niti je odgovorio na navode podnositelja zahtjeva, a nije mu niti dostavio kopiju računalnog diska. S obzirom na gore navedeno, ESLJP je smatrao da

su jedini drugi inkriminirajući dokazi protiv podnositelja zahtjeva ostali neprovjereni i prema tome, njihova snaga nije bila takva da bi potvrdila njegovu krivnju. ESLJP je stoga zaključio da su izjave svjedoka bile odlučujući dokaz u osudi podnositelja zahtjeva.

(iii) Naposljetku, ESLJP je istaknuo da niti podnositelj zahtjeva niti njegovi odvjetnici nisu imali priliku ispitati svjedoke u bilo kojoj fazi postupka. U presudi domaćeg suda nema naznaka da je taj sud pridao manju težinu izjavama svjedoka koji nisu ispitani pred sudom niti su unakrsno ispitani. Domaći sud nije vodio računa o tvrdnjama podnositelja zahtjeva da je jedan od svjedoka, N.S., kasnije opovrgnuo izjave dane tijekom policijskog ispitivanja. Također, premda drugi svjedok Ş.A. nije ponovio svoje navode protiv podnositelja zahtjeva nakon razgovora s policijom, Porotni sud u Diyarbakiru je prihvatio je njegove izjave dane tijekom policijskog ispitivanja kao dokaz, a pritom nije poduzeo nikakve korake kako bi procijenio istinitost tog dokaza. ESLJP ponavlja da je jedan od uvjeta poštenog suđenja mogućnost da se optuženi suoči sa svjedocima u nazočnosti suca koji na kraju mora odlučiti o predmetu. Procjena pouzdanosti svjedoka je složen zadatak koji se obično ne može postići jednostavnim čitanjem snimljenih riječi. S tim u vezi ESLJP primjećuje da izjave svjedoka N.S. i Ş.A. koje su dane policiji, nisu zabilježene na videu i stoga ni domaći sud ni podnositelj zahtjeva nisu imali priliku promatrati njihovo ponašanje. S obzirom na nepostojanje bilo kakvih postupovnih jamstava i uzimajući u obzir da su preostali inkriminirajući dokazi protiv podnositelja zahtjeva također bili neprovjereni, ESLJP je zaključio da je nepostojanje mogućnosti da podnositelj zahtjeva ispita svjedoke u bilo kojoj fazi postupka, učinilo suđenje nepoštenim. Slijedom navedenog, došlo je do povrede članka 6. stavaka 1. i 3. (d) Konvencije.

Podnositelj zahtjeva prigovara na temelju članka 6. stavaka 1. i 3. (c) Konvencije da mu je uskraćena pravna pomoć dok je davao izjave javnom tužitelju i istražnom sucu. Nadalje je naveo, pozivajući se na članak 6. stavak 1. Konvencije, da su mu drugi materijalni dokazi u njegovom predmetu, naime računalni disk, bili samo pročitani tijekom suđenja, a da on nije imao nikakav pristup njegovom sadržaju, te da je njegovo korištenje od strane prvostupanjskog suda bilo u suprotnosti s načelom jednakosti oružja.

S obzirom na utvrđenje povrede članka 6. stavaka 1. i 3. (d) Konvencije, ESLJP je zaključio da nema potrebe posebno odlučivati o prigovorima podnositelja zahtjeva na temelju 6. stavaka 1. i 3. (c) vezano za uskraćenu pravnu pomoć tijekom ispitivanja pred tužiteljem i istražnim sucem i povredu načela jednakosti oružja.

PRAVEDNA NAKNADA

5.000,00 EUR na ime neimovinske štete
1.500,00 EUR na ime troškova i izdataka.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.